

EREVNA

Årg. XIV

N:r 1

1957

Innehåll

Studier i Uppenbarelseboken.	
Av Hugo Odeberg.	3
Judisk livsväg.	
Av Eric Starfelt.	11
Den avvisade kallelsen.	
(Luk. 9:51-62)	
Av Hugo Odeberg.	15
Innehåll:	16

Studier i Uppenbarelseboken.

Av Hugo Odeberg.

(Samtal i Erevna).

Det är omöjligt att återge den poesi och den himmelska klang, som man kan uppleva i Uppenbarelseboken. När det t.ex. talas om Lejonet av Juda, som hade segrat och som nu var i stånd att öppna tillvarons hemlighet. Eller skildringen av hur Johannes får se de fyra väsendena, som också omtalas i Hesekiels bok 1:5 ff och i kap. 10. I samma sammanhang talas om hur han såg de tjugofyra äldste, de som utgjorde domstolen. Och så ser Johannes Lammet stå där, i egenskap av att vara slaktat, förutsagt i Jesajas 53:e kapitel. Det är samma sak som Paulus uttryckte i brevet till Filipperna 2:8: "... och ödmjukade sig och blev lydig intill döden, ja, intill döden på korset." Det är uppenbart, att den som läste Uppenbarelsebokens ord om Lammet måste ha tänkt på orden i Johannesevangeliet: "Se Guds lamm!" Lammet är detsamma som Lejonet av Juda. Han är den som har kunnat läsa den förseglade bokrullen på grund av sin seger. Seger betyder här trofastheten mot det gudomliga. Han hade blivit besegrad av de onda makterna. Men just i tillintetgörelsen stod han på toppen av sin trofasthet.

Att bokrullen var skriven på båda sidor, betyder att han hade upplevat *allt*. Det fanns intet att tillägga. Han hade burit *allas* synder.

Johannes såg hur Lammet hade liksom sju horn och sju ögon. Det är Guds sju andar, vilka äro utsända över hela jorden. Man kan kanske tänka sig, att det hela är en vision, och inte en visuell bild. Kanske är det en symbol. Vad skall det då betyda? Dessa sju äro utsända över hela världen. Det är de sju gudomliga

verkningskrafterna i den gudomliga världsstyrelsen: Kronan, Visheten, Insikten, Nåden, Rättfärdigheten, Frälsningen och Segern. Det betyder att det slaktade Lammet är med i alla dessa sju. Han har hela den boken, som han tager emot ur högra handen på den som sitter på tronen, d.v.s. det som motsvarar Kronan, Härlighetens tron. Lammet är det på Golgata slaktade lammet. Lammet, som varit nere i mörkret, är nu också på tronen. Så säger Johannes i slutorden i brevet till församlingen i Laodicea: "... liksom jag själv har vunnit seger och satt mig med min Fader på hans tron." I den korta hymnen kap. 5:13 heter det: "Honom, som sitter på tronen, och Lammet tillhör lovet och äran och priset och väldet i evigheternas evigheter."

När han så tager boken, falla de fyra väsendena och de tjugofyra äldste ned inför Lammet. Att de föllo ned, betyder att de tillbådo det slaktade Lammet som gudomligt.

Den rökelse, som fanns i de gyllene skålarna, är de heligas böner. De heliga äro de som äro kallade och ha mottagit kallelserna "Vänd om!". Det är de som ha bevarat Kristi ord. Deras böner äro med inför tronen. Detta är en grundtanke i Uppenbarelseboken, att de trognas böner äro med inför tronen, där Lammet sitter och tager emot bönerna.

I hymnen 5:12 heter det: "Lammet som blev slaktat är värdigt att mottaga makten, så ock rikedom och vishet, och starkhet och ära, och pris och lov." Samma sak uttryckes i kap. 7, där folkskaror, som ingen kunde räkna, lovsjunga. Det är viktigt, att dessa folk och tungomål tydligen icke upphört att vara till. Det betyder, att de tagas alldeles som de äro. Detta syftar på den oändliga rikedom i Guds skapelse. Alla äro icke likriktade, såsom satans makter vilja göra människan till. Denna rikedom finnes nu här inför tronen och Lammet. Det är ett konungligt prästerskap och ett heligt folk, som tjänar Gud. (2 Mos. 19:6.)

*

Från och med Uppenbarelsebokens femte kapitel äro visionerna iögonenfallande. Problemet kunde kanske formuleras så: Är det fråga om en verklig upplevelse eller icke?

Visionerna voro ej något enastående för Uppenbarelseboken. Vi möta dem både i Gamla Testamentet och i den judiska litteraturen, vilket gör att man talar om en apokalyptisk litteratur. Ja, det finns ett helt bibliotek av sådan litteratur. Visionerna voro något, som man var förtrogen med. Även innehållet och formen voro traditionella. I Uppenbarelseboken 1:10 heter det: ”Jag kom i extas på Herrens dag och fick då bakom mig höra en stark röst.” Vision är alltså icke ett exakt uttryck. Den som såg dessa syner, hörde också. Det som uppleves, uppleves både som något som ses och något som höres. Och vad man hör är icke det minst viktiga. Så som Uppenbarelseboken själv framställer detta, är det intet tvivel om att det där avses att denne Johannes, brodern, verkligen har hört och sett det som han skriver om. Man kunde annars möjligen tänka sig, att det endast är en litterär form för att åskådliggöra ett visst budskap, en viss åskådning. Men här menas just att Johannes själv har sett och hört detta som han skildrar.

Vi stå då inför två problem:

1) Hur förhåller sig detta hörande och seende till det traditionella innehållet?

2) I vilket sammanhang är det upplevda insatt?

Om vi börja med punkt två, så uttalar sig Uppenbarelseboken själv endast kortfattat härom. Det säges (1:10) ”i Anden”, d.v.s. under Andens inflytelse, i Jesu Kristi Ande. Johannes utför Jesu befallning, och själva arten av upplevelsen omnämnes. På samma sätt talar Paulus liksom i förbigående om sin apokalyps, sina av Herren givna syner (2 Kor. 12:2-4.): ”Jag vet en man i Kristus, för fjorton år sedan — om i kroppen, vet jag icke, eller om utom kroppen, det vet jag icke, Gud vet det — han bortrycktes till tredje himlen ... och fick höra outsägliga ord ...” Här avses Paulus själv. Om det skedde i kroppen eller utom kroppen är ovisst, men två gånger upprepar Paulus, att han ”fick höra outtalbara ord”. Detta omnämnes såsom en djupt ingripande upplevelse, en verklig sådan. Om händelsen i 2 Kor. 12:2-4 kan man möjligen använda ordet extas i dess egentliga mening, d.v.s.

icke hallucination eller bedövning utan inspiration, en utvidgning och fördjupning av medvetandet. Det är ej fråga om någon berusning eller narkotisk upplevelse utan om öppnandet av en rikare värld. I Kristus, genom Anden, säges det uttryckligen. Den judiska litteraturen har gott om skildringar av s.k. himmelsfärder. Man var ense om att det var en upplevelse av himlarna. Mest förekom detta inom den s.k. mystiska judendomen, d.v.s. den icke-rabbinska (varken fariseiska eller sadduceiska) judendomen, även om det fanns skriftlärd med sådana upplevelser. Man är klar över att föreställningarna om olika himlar härröra från dessa extatiska upplevelser. Det talas sålunda om sjunde himlen. Ja, t.o.m. in i det allra heligaste i den sjunde himlen kan Johannes se enligt kapitel 4. Dörren till det allra heligaste öppnas (4:1). Här betonas åter detta ”i Anden” (4:2) för att beteckna en verklig upplevelse, som Johannes ser och hör. Denna upplevelse inskränker ej medvetandet utan ger en klarare syn och hörsel, den gör att den som ser och hör blir klarsynt och klart hörande.

*

Vi ha sett, att det i de av Johannes skildrade visionerna är fråga om verkliga syner. Man frågar sig då vidare, huru innehållet i dessa visioner, de gestalter och händelser, som där förekomma, förhålla sig till innehållet i andra apokalyptiska skrifter. Det visar sig då, att många av de element, som där förekomma, skildras redan i profetisk tid. Även den samtida apokalyptiska litteraturen har samma traditionella element. Johannes ser samma fyra väsenden som profeten Hesekiel (Hes. kap. 1 och 10). Han ser änglaskaror på samma sätt som tidigare skildrare. Han hör samma himmelska lovsång som den som skildras i Jes. kap. 6. Denna skildras även i Henoksboken från förkristen tid, och detsamma gäller om den himmelska tronen, härlighetens tron. Samma tal, 3, 4, 7, 12 och produkter därav, återvända i alla dessa skildringar.

Det ligger då nära till hands att antaga, att det icke skulle vara verkliga visioner utan att det är frågan om en litterär stil, där skildringen sker i auditionens och visionens form.

Men vad menar då författaren själv om dessa visioner? För honom är det sådant, som han verkligen har sett. Det är en himmelsfärd, som sker, medan en människa ännu är kvar i jordelivet. Vi erinra oss att Paulus inte kunde säga, om det var inom eller utom kroppen, då han i 2 Kor. kap. 12 berättade om en man som blev uppyrkt till tredje himlen. Johannes säger att det skett ”i anden”. Författaren menar att det är något som han själv upplevat.

De judiska skildringarna av himmelsfärder voro föremål för kritik från fariseisk sida. Den fariseiska riktningen är ju utpräglat förnuftsinriktad och lägger tonvikten vid det etiska tänkandet och handlandet. Men man räknar dock som ett faktum skildringen av hur fyra rabbiner uppyrktes till paradiset. Av dessa var det endast en, som kom ut och in fri och oskadd. De andra förolyckades.

Man lärde sig i den fariseiska undervisningen att inte befatta sig med sådant. Även de som räknade dessa upplevelser som de högsta varnade samtidigt för dem. Man får nog inte jämställa dessa erfarenheter med det som vanligen kallas mystik. Detta ord kan innefatta så mycket. Det är vid himmelsfärdsskildringarna ej fråga om känsloupplevelser utan om tillbedjan och en stor, äkta glädje.

För att något bättre förstå förhållandet mellan Johannes visioner och de traditionella skulle man kunna taga de enskilda böner och hymner, som finnas i Nya Testamentet, t.ex. Marias lovsång (Luk. 1:46-55). Denna är alldeles speciellt hennes. Den avser Marias egen upplevelse. Den är ett uttryck för vad Maria känner. Men samtidigt äro orden hämtade från Gamla Testamentet.

Om vi se på den mystiska judendomen på Jesu tid, så är det ej så, att Jesus står emot den. Första Henoksboken nämnes uttryckligen i Judas 14 ff., och på ett stort antal ställen i Jesu tal och överhuvud i de nytestamentliga skrifterna förekomma citat ur och anspelningar på sådana skrifter och föreställningar. Det

förefaller, som om denna riktning skulle ha uppgått i kristendomen.

Om man nu frågade dessa som haft sådana upplevelser, hur det kommer sig att de se precis samma saker som andra förut ha skådat, och höra samma sånger, så är det ej svårt att tänka sig, vad de skulle ha svarat. Det är ungefär som människor som varit i Amerika och berätta om sina intryck från en viss stad där. De beskriva det lika. Det är deras egna erfarenheter, som påminna om vad andra ha sett. Det måste förhålla sig så med uppenbarelserna, att det är samma ting, som de olika personerna ha sett. För dem själva var detta inget problem. Det *fanns* ju, enligt vad de själva sett, sju olika sfärer i himlen, en himmelsk tron o.s.v. Den som gjorde en himmelsfärd, måste se detta.

*

Vi ha sett, att det vid Johannes skildringar av den himmelska världen otvivelaktigt är fråga om verkliga visioner, och att i dessa visioner även ingå auditioner, d.v.s. hörsel förnimmelser. Vi ha vidare sett, att de element som ingå i Johannes visioner och auditioner äro de hos profeterna och andra skildrare av tidigare himmelska visioner traditionella. Nu kommer frågan, om Johannes verkligen sett det han säger sig ha sett, de apokalyptiska hästarna, den himmelska tronen, Lammet med sju horn och sju ögon.

När en människa ser ut genom fönstret, kan hon säga, att hon ser ett träd eller något dylikt. Man menar då, att man har en syn av just detta. Det *är* verkligen ett träd. I detta sammanhang kunna vi bortse från att de ting som vi se, ej äro sådana i verkligheten som vi uppfatta dem. Men är det meningen, att det som *ses* i Uppenbarelseboken, verkligen *finnes* i himmelen såsom man ser det? Det är ej lätt att besvara denna fråga. Först måste det klargöras, att de olika saker, som nämnas, äro symboler. Därom råder ingen allvarlig meningsmotsättning bland dem, som sysslat med dessa frågor. Men därmed är ej utan vidare givet, att det symboliska icke verkligen förekommer. Ty även verkliga saker

kunna uppfattas som symboler. Från det nutida livet kunna vi anförda ett lands flagga. Den är en symbol, men det hindrar inte, att den också finnes till i verkligheten. I Bibeln se vi ofta, huru historiska händelser samtidigt uppfattas som symboler. Fångenskapen i Egypten och befrielsen därifrån och vandringen genom havet är sådant som verkligen hänt. Men å andra sidan pekar det hän på något annat, på en bakomliggande verklighet. Berättelsen om Israels öden i Egypten är för Nya Testamentet inte bara en historisk skildring utan den innesluter i sig det gudomliga frälsningsverkets hemliga rådslut. Tabernaklet och templet ha verkligen uppbyggts, men det är klart, att de också äro symboler för något annat.

Den som har visionerna, han ser de traditionella symbolerna, vilka verkligen avspegla sig för hans syn. Men då det gäller att fatta detta, är det vanskligt att undgå missuppfattningar i den ena eller andra riktningen. Han ser fyra hästar. Detta är något, som verkligen rullas upp inför hans syn. Men det är inte bara en beskrivning av företeelser i himmelen utan även symboler för något, som gäller hela förloppet. Man har ej rätt att säga, att det han ser inte är någon realitet. I den syn som skildras i fjärde kapitlet, ser Johannes den himmelska tronen och Honom, som sitter på den, och tjugofyra troner runt omkring och sådana, som äro klädda i vita kläder. Han ser fyra väsenden. Han ser och hör den himmelska gudstjänsten. Allt detta är givetvis symboler. Men man får ej uppfatta det så, att ingenting av detta existerar i verkligheten, t.ex. änglaskarorna i tillbedjan, uttalande det trefaldiga "helig". Det menas att dessa himlaskaror finnas. Änglarna äro realiteter i Nya Testamentet, inte bara i Johannesapokalypsen utan även i de andra apokalyptiska skildringarna. Det är skäl att erinra sig, att änglarna i Nya Testamentet och i Jesu egen förkunnelse ha större realitet än för nutida kristna. Orsaken till detta kan vara en dogmatisk rädsla att fatta änglarna som förmedlande väsen. Sekelskiftets exegetik menade, att föreställningen om änglar orsakats av människors känsla av avstånd mellan sig och Gud.

I Nya Testamentet äro emellertid änglarna reala väsen. Överallt äro änglar med i skildringen av den himmelska världen. Och änglars fall tillmätas lika stor betydelse som människors.

Med ett annat exempel kan man fråga, i vad mån himlarna, som Paulus talar om i 2 Kor. 12, äro realiteter. Man kan fastslå, att de inte ha någonting med astrologiska funderingar att göra. Det är inga planetsfärer, utan det är fråga om reala sfärer för upplevelsen. Den som gör denna himmelsfärd, upplever förflyttningen från sfär till sfär. Och det skildras i rummets form. En egendomlighet är, att upplevelsen i rummets form sker på ett skenbart motsatt sätt. Inte så att man kommer från inre till yttre utan tvärtom. Härlighetens tron befinner sig i centrum. Man tränger utifrån och inåt. Den sfär i vilken människolivet lever är det yttersta mörkret. Man skulle då tänka sig, att de inre sfärerna äro mindre. Men så är ej fallet. Man går utifrån och inåt, och likväl blir rummet större. Här är en parallell till Einsteins relativitetsteori. Den som gör upplevelsen, förminskas själv, och det han möter blir allt större, till dess han möter oändligheten. I judisk mystik kallas det gudomliga centrum ”det intet, som är allt”.

(Referenter: Anders Blomstrand, Benkt Olén och Hugo Mårtenson.)

Judisk livsväg.

Av Eric Starfelt.

Det är märkvärdigt och nästan genant, hur litet den bildade svensken i allmänhet vet om judendomen och det judiska folkets utveckling under de sista årtusendena.

Okunnighet om ett viktigt område av mänskligt liv är alltid beklaglig. Men kanske alldeles särskilt beklaglig i detta fall, därför att den massiva okunnigheten sannolikt har en del av skulden till de då och då uppdykande antisemitiska strömningarna.

Det har hittills varit svårt att finna en lämplig, saklig och lättläst handledning om judendomen på svenska språket. Denna brist är nu upphävd, sedan överrabbinen i Stockholm, fil. dr. Kurt Wilhelm, utgivit ett arbete med titeln "Judendomen. Livsväg och lära". Här skildras först det judiska året med dess säregna festdagar och traditioner, som så ofta väckt nyfikenhet och intresse hos judiska skolbarns kamrater. Försoningsdagens stränga askes, påskhögtidens söta bröd och lövhyddorna vid Sukkot-helgen få sin förklaring och sättas in i sitt sammanhang. Framför allt förkroppsligas den judiska livsvägen i sabbaten. Som bekant fira judarna icke som de kristna söndagen utan veckans sjunde dag, lördagen, som vilodag. Denna sabbatsdag fattas icke som en inkarnation av tråkighet och stränga arbetsförbud utan som en judendomens stora sociala skapelse, där för första gången tanken om det allmänna människovärdet fick uttryck i form av en vilodag, t.o.m. för tjänare och slavar. På samma gång är det en dag då både fria och ofria skola ha tid för det väsentliga i livet, för frid och besinning inför andra värden än de materiella. "På en av den undanflyende tidens dagar bryter ett stycke evighet in."

På liknande sätt förklarar författaren den egendomligheten, att den judiska tideräkningen utgår från den förmodade tidpunkten för världens skapelse. År 1957 motsvaras i den judiska kalendern av år 5717. Men detta innebär icke tvång för en jude att tro, att världen är exakt 5717 år gammal. Årens anknytning till

skapelsen och mänsklighetens födelse vill erinra om att tiden är en del av evigheten.

Ett viktigt kapitel har ägnats åt den judiska gudstjänsten i synagogan och hemmet. Kanske skulle man på denna punkt önska, att författaren icke nöjt sig med att skildra, hur gudstjänsten går till utan också gett en antydan om dess uppkomst. Ty medan judendomen i de flesta avseenden är starkt präglad av traditionen från äldsta tid och bunden vid de i Gamla Testamentet fixerade bestämmelserna och inrättningarna, har just på ett så centralt område som gudstjänsten en märklig utveckling ägt rum. I gammaltestamentlig tid voro offren det centrala i kulten, och i alla händelser efter kung Josias reformation var offerväsendet centraliserat till Jerusalems tempel. Men efter templets förstöring av romarna under de första århundradena av vår tideräkning upphörde hela denna offerkult. I stället trädde synagogans gudstjänst med böner och bibelläsning. Även synagoge-gudstjänsten har mycket gamla rötter. Den leder sitt upphov från den enskilda andakten i hemmet och omhuldades under de sista århundradena f.Kr. framför allt av den fariseiska riktningen. Av de judiska lärde ha tempelkultens olika detaljer ingående diskuterats långt efter dess upphörande, men de blodiga offrens ersättande av böner och personlig fromhet har tydligen helt slagit igenom, eftersom det i det nya Israel veterligen ej gjorts något försök att bygga ett nytt tempel och återupptaga de i teorin aldrig avskaffade offren.

En egendomlighet i synagogans gudstjänst är att den som aktiva deltagare endast räknar männen. För att en församlingsgudstjänst skall anses giltig måste det i synagogan vara församlade minst tio män i vuxen ålder, varmed i detta sammanhang menas 13 år och däröver. Kvinnorna äro närvarande men sitta på en särskild läktare. Gudstjänsten ledes av en förebedjare, som är lekman. Det kan i sammanhang därmed förtjäna att påpekas, att ättlingarna av det gamla levitiska och aronitiska prästerskapet icke längre ha någon religiös funktion. De åtnjuta emellertid en speciell aktning. Ofta bära dessa familjer namnen Cohn, Cohen,

Kohan el. dyl. Kohen är det hebreiska ordet för präst.

Av det judiska livets olika sidor skildrar Wilhelm bl.a. om-skärelsen, äktenskapet och det judiska hemmet. För judendomen har äktenskapet ingen sakramental karaktär, och skilsmässa har därför alltid kunnat ske lättare än vad som vanligen varit fallet inom de kristna kyrkorna.

Vid sidan av livsföringen står läran. Den som trott, att judarna själva i allmänhet uppfatta sin religion som hård trädedom under lagens stränga föreskrifter, finner att han misstagit sig. Visst är Gud för judendomen den allsmäktige skaparen och lag-givaren, men han är samtidigt den nådige och barmhärtige hjälpa-ren. För den troende juden är lagen Guds främsta gåva till män-niskorna. Rituella detaljföreskrifter, som i sig själva uppfattas som oförnuftiga, få sitt värde därigenom att de ge människan en möjlighet att göra något enbart för att fullgöra Guds vilja, utan några rationella biavsikter.

Stor vikt fästes vid sinnelaget. Ur Mischnatraktaten Joma 8, 9 citerar författaren några belysande uttalanden om omvändelsen: ”Den som säger: Jag skall synda och omvända mig, synda och omvända mig, han kommer aldrig därefter, att han omvänder sig. — Och om någon säger: Jag skall synda och försoningsdagen skall gottgöra det, då kommer försoningsdagen inte att gottgöra det. — Överträdelser i förhållandet mellan människan och Gud gottgöres av försoningsdagen; överträdelser människa och män-niska emellan gottgöres inte av försoningsdagen, förrän nästan har blivit blickad.”

Dr. Wilhelm går i sin bok inte in på förhållandet mellan juden-domen och kristendomen. Han har heller ingen anledning därtill, då han endast vill belysa judisk livsväg och lära. För en kris-ten läsare är det emellertid naturligt att fråga sig, om det då alls inte finns någon skillnad mellan judendom och kristendom på det etiska området. *En* sådan skillnad ha vi redan berört, nämligen den pietetsfulla trohet som även vår tids judar allmänt visa mot de kultiska föreskrifterna. Men då det gäller de elementära kraven på medmänskliga hänsyn, finns det ingen anledning att

från kristet håll nedvärdera den judiska etiken. Om man nödvändigtvis vill göra en jämförelse, bör man jämföra teori med teori, och praxis med praxis, icke den ena åskådningens teori med den andras praxis.

Den viktigaste skiljelinjen mellan judendom och kristendom ligger ej på det etiska området. Den gäller i stället uppfattningen av Kristus-Messias. Judarna kunna mycket väl erkänna Jesus som en framstående lärare men de uppfatta honom ej som den utlovade förlossaren. Den Messias, som judarna vänta, skiljer sig på de väsentliga punkterna från den nytestamentliga uppfattningen av Kristus. Guds enhet är för judendomen en grundsanning, som icke låter sig förena med den kristna treenighetläran. Om denna dogmatiska fundamentalolikhet hålles klar, är det alldeles onödigt att teoretisera om den kristna etikens ”mera absoluta krav”, ”mera positiva formulering” el.dyl. De stränga ord, som Jesus i enstaka fall använder mot sin egen tids moraliska praxis, ha av kristna väckelsepredikanter tiderna igenom icke utan skäl kunnat användas om senare tiders sedliga förhållanden i den kristna världen.

I kapitlet ”Människan och hennes medmänniskor” samt ”Individ och samhälle” framhäver författaren med rätta det starka sociala patos, som är en av Israels gåvor till mänskligheten.

Överallt är den beskrivande framställningen kompletterad med citat från Gamla Testamentet och senare judiska skrifter, vilka i koncentrerad form ge möjlighet till bättre inlevelse i judiskt tänkande. Ett stort antal vackra illustrationer av judiska kultföremål och byggnader ger boken även ett konsthistoriskt värde.

I förordet till sin bok säger Dr. Wilhelm själv, att han i första hand vänder sig till judar, som vilja fördjupa sitt vetande om sin religion. Men han skriver också för icke-judiska läsare. Allt som allt framstår han som en kunskapsrik och fängslande meddelare av väsentliga fakta och samtidigt som en kulturambassadör för sitt folk, dubbelt värdefull därför att han aldrig ens snuddar vid propaganda.

Den avvisade kallelsen.

(Luk. 9:51-62)

Av Hugo Odeberg.

Jesu apostlar, själva apostlarna, som fingo följa Jesus, höra och se honom och dagligen undervisas av honom, få vid flera tillfällen tjäna som exempel på hur de, som vilja vara Kristi efterföljare, vittnen, sändebud och tjänare, kunna grovt missförstå honom. Till lärdom för alla kommande släktens kristna och Kristi Kyrkas sändebud, äro också Jesu tillrättavisningar av dem upptecknade i evangelierna. Det är ofta stränga tillrättavisningar, som de få av sin mästare. Själve Petrus kan en gång få höra: "Gå bort ifrån mig, Satan, ty dina tankar äro icke Guds tankar utan människotankar." (Matt. 16:23). Och i denna text är det apostlarna Jakob och Johannes, som så svårt missförstå Mästarens vilja och som få tillrättavisning därför. Dessa "tordönsmän", som Jesus själv benämnde dem, hade velat nedkalla gudomlig bestraffning över den samaritiska byn, därför att folket där avvisade Kristi kallelse och ej ville taga emot honom. De trodde ju själva, att de voro ledda av den gudomliga vreden och att det var för Kristi verks skull, som de ville ha denna vrede utgjuten över dessa människor. De insågo icke att det som drev dem var rent mänskliga hämndkänslor, mänsklig drift att slå ned den eller dem, som stodo dem emot eller som de icke gillade. Och dessa mänskliga känslor voro nu icke inspirerade från Guds Ande utan från motsatsen.

I äldre översättningar finnes i denna text också medtagna de ord, med vilka Jesus bestraffade dem. Det står där: "Men Han vände sig om och tillrättavisade dem och sade: I veten icke, *vilken andes barn I ären.*" Därmed menade Jesus tydligen: "I ären — i denna eder önskan — icke av Guds Ande, I hören i detta den onde anden, onskans ande till." De ville genomströmmas av, vara verktyg för, den gudomliga vreden, handla i Guds Anda, de trodde sig vilja tjäna Kristi sak, men genomströmmades och inspirerades i själva verket av onskans drifter. Genom denna Jesu

tillrättavisning finga lärjungarna den varningen och lärdomen, att det sataniska kan med sin ondska komma in i [och] få makt med en människa på ett sådant sätt, att hon menar sig vara ledd av helig nitälskan eller omtanke om Guds sak och Kristi verk. Men Jesus lär dem, att — om de vilja rannsaka sig själva — de måste inse, att de aldrig få vara käril och verktyg för den gudomliga vreden — ty då bli de redskap för det sataniska — utan käril för den gudomliga kärleken. Och den gudomliga kärlekens verk kan en människa icke utföra av sig själv — ”mig förutan kunnen I intet göra”, säger Kristus — därför blir hon i denna tjänst Kristi Andas barn. Hon verkar icke i egen kraft utan i Kristi kraft. Det ondas gärningar dem kan hon utföra. Detta, att de utföras i hennes egen kraft, visar, att det är den ondes verk. Mycket, som man trott vara utfört i Guds namn, har således i själva verket utförts i det ondas intresse. Mänskliga tankar och önskningsar ha kommit med, det har blivit ett människans eget verk, som ytterst binder henne i det ondas tjänst. Men Jesus säger: ”Jag har icke kommit för att förgöra utan för att frälsa det som är förtappat.”

Innehåll:

H. Odeberg, Studier i Uppenbarelseboken	sid. 3
E. Starfelt, Judisk livsväg	„ 11
H. Odeberg, Den avvisade kallelsen	„ 15

EREVNA: Utgivare: H. Odeberg, Lund. Ekonom: Rektor Viktor Rydqvist, Eslöv. Redaktion: H. Odeberg, V. Rydqvist och E. Starfelt. Red.-omb.: Karl Magnus Svensson, Samrealskolan, Askersund. Red:s adr.: S:t Månsgr. 6 a, Lund. Tel. Lund 14760. Distr. och Exp.sekr.: Per Ekström, Västergatan 2, Lund. Tel.: Lund 16959. Postgirokonton 27 11 04, Erevna, Lund.

Pren.-avg. 5:- kr.
